

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЗГОДА Юлія.....	423
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	
КІЛІМІЧЕНКО Сергій.....	428
ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	
КІЛІМІЧЕНКО Христина.....	434
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ	
КОВИРШИН Віктор.....	439
СПЕЦИФІКА ЗАТРИМАННЯ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
КОЛОДІН Денис, КОЛОДІНА Анна.....	442
ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ ЗАСОБІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Людмила.....	446
ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗГАДКИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ У ВИПАДКАХ ВИНЕСЕННЯ РІШЕННЯ ПРО СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
КРИВДА Людмила.....	450
ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МАКСИМЧУК Іван.....	453
ВПЛИВ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
МУНТЯНУ Юліан.....	458
АНАЛІЗ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗАРУЧНИКІВ	
НЕЧИПОРУК Володимир.....	461
ДИСТАНЦІЙНІ ДОПИТИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ФОКУСІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	

ПАВЗЮК Анатолій.....	465
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ПРОТИПРАВНЕ ДІЯННЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЧНОМУ АНАЛІЗІ ПОВЕДІНКИ	
ПАЛАМАРЧУК Олексій.....	470
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ	
ПАТРЕЛЮК Дмитро.....	475
ЩОДО ЗАСОБІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	
ПЕТРОСЯН Айк.....	478
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИКО–ПРАВОВІ ЗАСАДИ	
ПИШНЕНКО Ірина.....	483
ІНСЦЕНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МАСКУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ	
ПОЖАР Вадим.....	488
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	
РУБЕЦЬ Катерина.....	492
КРИМІНАЛЬНО–ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	
САМОЙЛЕНКО Олена.....	496
КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК	
СТАРОДУБОВ Олександр.....	499
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ УМОВ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33573>

Рубець Катерина

*старший судовий експерт лабораторії почеркознавчих та технічних
досліджень Львівського–науково дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України ,
м.Львів, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3587-0522>
e-mail: katirubets@ukr.net*

КРИМІНАЛЬНО–ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Розглянуто кримінально–процесуальні та криміналістичні засади використання почеркознавчої експертизи у цифрову епоху. Проаналізовано значення оригіналів документів, проблеми копій та вплив цифровізації на доказування у кримінальному провадженні.

Ключові слова: почеркознавча експертиза, кримінальне провадження, документування злочинів, цифровізація, докази, оригінал документа.

Rubets Kateryna

*senior forensic expert laboratories of handwriting and technical research of
documents Lviv Scientific Research Institute of
Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine,
Lviv, Ukraine*

CRIMINAL PROCEDURAL AND FORENSIC PRINCIPLES OF THE USE OF HANDWRITING EXAMINATION IN THE DOCUMENTATION OF CRIMES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

The theses examine the criminal procedural and forensic foundations of the use of handwriting examination in the digital era. The significance of original documents, issues related to copies, and the impact of digitalization on evidence in criminal proceedings are analyzed.

Key words: handwriting examination, criminal proceedings; crime documentation; digitalization; evidence; original document.

У сучасних умовах цифровізації суспільних відносин суттєво трансформуються способи вчинення, приховування та документування кримінальних правопорушень. Активне використання цифрових технологій, засобів копіювання та обробки документів створює нові виклики для органів досудового розслідування та судово–експертної діяльності. У зв'язку з цим

особливого значення набуває застосування спеціальних криміналістичних знань, зокрема можливостей почеркознавчої експертизи як важливого засобу доказування у кримінальному провадженні.

Почеркознавча експертиза традиційно є одним із ключових видів судових експертиз, що використовується для встановлення виконавця рукописних текстів або підписів, а також виявлення ознак їх підроблення. Водночас особливістю даного виду дослідження є те, що його об'єктами виступають оригінали документів, які містять повний комплекс індивідуальних ознак письма. Застосування копій документів або їх цифрових відтворень у почеркознавчому дослідженні є недопустимим, оскільки вони не забезпечують необхідної повноти ознак для експертного аналізу та й це суперечить вимогам Науково – методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень згідно з якими для проведення почеркознавчих досліджень рукописних записів та підписів надаються оригінали документів [1].

Актуальність теми зумовлена необхідністю дослідження кримінально–процесуальних та криміналістичних засад використання почеркознавчої експертизи в умовах цифровізації, а також визначення особливостей документування злочинів, пов'язаних із використанням цифрових носіїв інформації, ускладненням фіксації та збереженням оригінальних документів, поширенням їх копій та ризиками цифрового підроблення.

Розвиток цифрових технологій істотно вплинув на процес документування кримінальних правопорушень та особливості роботи з доказовою інформацією. У кримінальному провадженні дедалі частіше використовуються копії документів, скановані матеріали та цифрові зображення, що вимагає чіткого дотримання процесуальних вимог щодо допустимості та достовірності доказів.

Почеркознавча експертиза є одним із найпоширеніших видів криміналістичних експертиз, що застосовується під час розслідування злочинів, пов'язаних із підробленням документів, шахрайством, службовими злочинами та іншими кримінальними правопорушеннями. Її основним завданням є ідентифікація виконавця рукописного тексту або підпису шляхом аналізу індивідуальних ознак письма.

Специфіка почеркознавчої експертизи полягає у необхідності дослідження саме оригіналів документів, оскільки лише вони містять повний комплекс ознак письма, зокрема особливості натиску, темпу виконання та послідовності рухів. Копії документів не дозволяють у повному обсязі дослідити ці характеристики, що може призвести до обмеженості або ймовірного характеру експертного висновку.

Важливим елементом є належне процесуальне оформлення призначення експертизи та отримання порівняльних зразків письма. Порушення вимог кримінального процесуального законодавства під час збирання матеріалів може вплинути на допустимість висновку експерта як доказу.

Окрему проблему становить поширення технічних способів підроблення документів, зокрема шляхом копіювання, монтажу або цифрової імітації підписів, що значно ускладнює процес виявлення фальсифікацій на етапі досудового розслідування. Такі способи підроблення дозволяють створювати візуально переконливі документи, які на перший погляд не викликають сумнівів у їх автентичності, проте не містять або спотворюють криміналістично значущі ознаки оригінального виконання. У результаті ускладнюється не лише ідентифікація виконавця рукописних елементів, але й встановлення способу виготовлення документа, часу та умов його створення.

Це, у свою чергу, потребує комплексного застосування криміналістичних знань та залучення різних видів судових експертиз. Зокрема, ефективним є поєднання почеркознавчої експертизи, спрямованої на встановлення виконавця рукописних записів або підписів, із технічною експертизою документів, яка дозволяє виявляти ознаки монтажу, дописок, підчисток, а також використання різних технічних засобів для виготовлення або зміни документа. Лише комплексний підхід дає можливість всебічно дослідити об'єкт, встановити механізм його створення та забезпечити належну доказову оцінку отриманих результатів у кримінальному провадженні.

У зв'язку з цим важливого значення набуває адаптація криміналістичних методик до умов цифровізації. Ефективність використання почеркознавчої експертизи залежить від правильного процесуального підходу, якості зібраних матеріалів та дотримання вимог щодо роботи з оригіналами документів.

Таким чином, почеркознавча експертиза залишається важливим засобом доказування у кримінальному провадженні навіть в умовах активної цифровізації суспільства. Вона забезпечує можливість встановлення виконавця рукописних записів та виявлення фактів підроблення документів. Незважаючи на поширення цифрових технологій та зменшення частки рукописних документів у діловому обігу, значна кількість юридично значущих документів і надалі містить рукописні елементи, зокрема підписи та рукописні записи, які потребують спеціального дослідження.

Ефективність застосування почеркознавчої експертизи значною мірою залежить від дотримання кримінально–процесуальних вимог щодо збирання та оформлення доказів, а також від використання саме оригіналів документів як основних об'єктів дослідження. Водночас сучасні способи цифрової обробки та фальсифікації документів ускладнюють процес доказування, що зумовлює необхідність комплексного підходу із залученням різних видів криміналістичних експертиз.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що почеркознавча експертиза в сучасному кримінальному провадженні зберігає своє вагоме доказове значення, однак її застосування ускладнюється впливом цифровізації та трансформацією способів створення й обігу документів. У таких умовах підвищуються вимоги до

належного процесуального забезпечення експертних досліджень, зокрема щодо роботи з первинними матеріалами та дотримання правил збирання доказів.

Практика свідчить, що ефективність використання почеркознавчих досліджень значною мірою залежить від якості наданих матеріалів та комплексного підходу до їх оцінки у взаємозв'язку з іншими видами криміналістичних експертиз. Це дозволяє компенсувати обмеження, пов'язані з поширенням технічних способів підроблення документів та використанням їх копій у доказуванні.

Отже, розвиток сучасних технологій не зменшує значення почеркознавчої експертизи, а лише змінює умови її застосування, що потребує подальшого удосконалення криміналістичної методології та процесуальних підходів до використання спеціальних знань у кримінальному провадженні.

Перелік використаних джерел:

1. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково – методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 №53/5. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.